

Legenda

2 / 04

Sisällysluettelo:

Pääkirjoitus.....3

Toimiva teema:

Teeman hallitus 2004.....5

Syksyn 2004 tutorit.....6

Fanijutut:

Moilanen fanittaa
avaruusseikkailua.....8

Kuha. -yhtyeen fani.....10

Kolumnit:

Kulmalla.....4

Raaka-aine.....18

Lurker L.....22

Napina-apina.....23

Diagonaali:

Kannat kattoon.....11

Oikeus elää ilman pelkoa.....11

Taitavia illuusioita.....12

Ydintalven estetiikka.....13

Legendaariset:

Vituttaako lyyrikköä?.....14

Kari Raineranta – Runoja.....16

Kirjailtua:

Kotro & Lyytinen –
Hengaaajan käsikirja.....19

Kankaalla:

Big Fish.....20

The Passion of the Christ.....21

Tampereen yliopiston
kirjallisuuden-
opiskelijoiden
ainejärjestölehti

Legenda

Päätoimittajat

ANNI NUPPONEN
ANNI.NUPPONEN@UTA.FI

LEENA VIITANEN
LEENA.VIITANEN@UTA.FI

Kirjoittajat

TIINA AHOKAS
VILLE KIVIMÄKI
ANNI NUPPONEN
ILKKA PERNU
KARI RAINERANTA
HANNU SINISALO
LEENA VIITANEN

Ulkoasu

VILLE KIVIMÄKI

Kannen kuva

MARIA S. LAAKSO

Erityiskiitokset

PÄIVI TOIKKA

LEGENDA ON SITOUTUMATON
AINEJÄRJESTÖLEHTI, JOKA
ILMESTYY
4 KERTAA VUODESSA.

[http://www.uta.fi/
jarjestot/teema](http://www.uta.fi/jarjestot/teema)

FANEJA ÄIDIN OOMME KAIKKI

- SINÄ JA MINÄ

Mä fanitan Stuart Little
-hiirtä...

Mun masussa!

Tämän Legendan teemana on fanius. Osittain päätoimittajien fanityttömäisen luonteenlaadun, osittain aiheen ajankohtaisuuden ja merkittävyuden vuoksi. Nimittäin jokainen meistä on joskus ollut tai on vieläkin jonkin asian ihailija. ”Fanius” määritteenä on ajoittain ehkä liian vahva kuvaamaan mieltymystä tai ihailua, mutta luultavasti jokaisella on nuoruudessaan ollut esimerkiksi suosikkibändi tai –artisti.

Faniutta tutkitaan ja siitä puhutaan nykyisin melko paljon, etenkin mediatutkimuksen piirissä. Ihailu ja haaveilu koskettavat meitä kaikkia, joten aihe on kiinnostava. Faniudesta myös löytyy monenlaisia stereotyyppjeja ja malleja, ääripäästä toiseen: toisille riittää mieluisan tv-ohjelman katselu kerran viikossa, eräät haalivat sarjasta kaiken tiedon ja oheismateriaalin, liimaavat julisteita seiniin, osallistuvat verkkokeskusteluihin ja pitävät faniuttaan yllä kaikin voimin. Aiheen tarkastelu on samalla myös eräänlaista tirkistelyä – miten naapurini toteuttaa faniuttaan, mitä hän ihailee, miten pitkälle hän on valmis menemään? Fanius-ilmiön lähtökohtainen samankaltaisuus ja samalla suuri eroavaisuus meissä jokaisessa tuo pohdintaan kutkuttavaa jännitystä.

Ihaile, uneksi, kannusta ja kuolaa siis sydämesi kyllyydestä! Hengenheimolaisia on maailma pullollaan. Ja sen myös Legenda sivuillaan teille todistaa, olkaa niin hyvät.

KULTTUURILLINEN

MAKSAPAISE

Haluan tällä kertaa käyttää palstatilani pelkän ihmettelyn sijasta myös tunnustamiseen ja ylistämiseen. Minä nimittäin pidän kirjoista: siis nimenomaan niistä pitkulaisen muotoisista, mieluiten kovakantisista esineistä, joista joskus niin mystisellä tavalla hohkaa tuo kirjallisuustieteen rakastama teos.

Kirjoja löytyy tietenkin kirjastosta. Tampereella kirjastosta löytyy joka koluokkaa. Intiimiyttä kaipaavan kannattaa kokeilla vaikkapa Pellervoa tai Lentävänniemeä, edellisen virkailijan mukaan Tampereen kahta pienintä.

Kirjastojen aatelia on tietenkin pääkirjasto, tuo oiva Metso, josta eräs kaupungissa vierailut ystäväni totesi vain: ”Mikä tuo maksapaiseen näköinen rakennus on?” Metson arkkitehtien, Rai-li ja Reima Pietilän on kerrottu hakenneen inspiraatiota ihmisen sisäelinten sijasta kelttikoruista, jääkauden aikaisista pyörteistä ja eläinmaailmasta. Tulkitkoon lopputuloksen kukin tavallaan: Metson kaartuvan katon alla on joka tapauksessa hyvä olla: kirjojen keskellä, teoksen aistien.

Anni Nupponen

Anne Päivärinta
Yleinen kirjallisuustiede
Kulttuuri-, kv- ja tiedo-
tustavastaava

Kurssi, jonka haluaisi pitää: ”Shakespeare-raiskausten poetiikkaa - tulkintaumpikujat ennen ja nyt” (2 ov suoritetaan tuottamalla rakenteellisesti problemaattinen, kieleltään käsittämätön ja sisällöltään arveluttava [esim. Freudia kokeilevasti hyödyntävä] essee)
Kenen fiktiohahmon kanssa olisi ”silleen”: Dorian G.
Kliseiden klisee: syksyangsti touko-kuussa

Laura Tulehmo
Suomen kirjallisuus
Sopo-, tasa-arvo-, kulttuuri-, bile- ja tutor-
vastaava

Kurssi, jonka haluaisi pitää: roskakirjallisuuden kurssi (niin huonoa kirjallisuutta, että tuntisi kerrankin itsensä moninkerroin kirjailijaa fiksummaksi)
Kenen fiktiohahmon kanssa olisi ”silleen”: vaikkapa Horation (Hamletin paras ja ainoa ystävä)
Kliseiden klisee: humanisti ei ymmärrä mitään käytännön asioista

Anni Nupponen
Suomen kirjallisuus
Sihteeri, laitoshahviva-
taava, Legendavastaava

Kurssi, jonka haluaisi pitää: Näin et ole tyhmä ihminen

Kenen fiktiohahmon kanssa olisi ”silleen”: Goethen Mefiston
Kliseiden klisee: Kaikki on suhteellista

TEEMAN HALLITUS 2004

Jenny Heinonen
Suomen kirjallisuus
Puheenjohtaja

Kurssi, jonka haluaisi pitää: Puntaroin edelleen (3.vuosi), haluanko opettajaksi, eikä kurssin pitäminen edelleenkään sykkähdytä...

Kenen fiktiohahmon kanssa olisi "silleen": Pidän fantasiani omana tietonani.

Kliseiden klisee: Kuka nämä kysymykset kehitti?

Ville Kivimäki
Legendan taittaja,
valokuvaaja

Kurssi, jonka haluaisi pitää:

"Näin hoidat kaikki työni ja minä pääsen lomalle" -niminen kurssi

Kenen fiktiohahmon kanssa olisi "silleen": Honey Rider (Ursula Andress) Dr. No -leffasta + muut Bond-tytöt. Kliseiden klisee: God bless America - George W.W. Bushin sanomana.

Leena Viitanen
Yleinen kirjallisuustiede
Legendavastaava, toinen niistä

Kurssi, jonka haluaisi pitää: Huume nimeltä fanfiction - postmoderni kuola fanityttöjen suupielessä

Kenen fiktiohahmon kanssa olisi "silleen": Sesshoumaru, Kakashi, Lucas Buck, Sato Koji, Darth Vader, The Blot. Jatkanko vielä? XD

Kliseiden klisee: Wanha!

Mirjami Lehtinen
Yleinen kirjallisuustiede
Narikkavastaava ja ympäristövastaava

Kurssi, jonka haluaisi pitää: Tekstianalyysikurssi

Kenen fiktiohahmon kanssa olisi "silleen": Vaikea valinta Aragornin ja Legolasin väliltä. Saako ottaa molemmat?

Kliseiden klisee: rakkauskuvasto on usein täynnä kliseitä, eikä nyt tule yksittäistä mieleen

Laura Malinen
Yleinen kirjallisuustiede
Rahastonhoito ja koulutuspoliittiset asiat

Kurssi, jonka haluaisi pitää: Sellainen,

jossa luettaisiin kaikki Juho Juntusen Poikamme musisoivat -sarjokset ja kuunneltaisiin kaikkia bändejä

joista niissä mainitaan. Loppusuorituksena olisi suullinen kuusitelu ja

vetäjän imartelu.

Kenen fiktiohahmon kanssa olisi "silleen": Tietysti Tarzanin!

Kliseiden klisee: Hmm.. Niitähän riittää. Sanotaan vaikka "Hän saattoi tuntea

neidon pehmeän ihon värähtelevän hänen karheiden käsiensä alla" - tyyppinen lässytys.

Sami Simola, sami.simola@uta.fi
yleinen kirjallisuustiede

Puh. 041-5291289

Sivunaineet: Tiedotusoppi, Mediakulttuuri.

Tulee isona: HS:n kulttuuritoimittaja.

Kirjalliset lempituotannot: Harms, Kafka, Mann, Nabokov, Proust, Singer.

Rakas kirjallinen hahmo: Gregor Samsa

Harrastus: Arkitodellisuuden vältteleminen (sis kirjat, musiikin, liikunnan, pelikonsolin, päihteet)

Antipatia: Kulttuurielitistinen boheemitraagisuudella snobbailu (=taiteilijamytti), ampieiset.

Sympatia: Riistokoneistojen hampaissa jauhautuva pieni ihminen.

Raisa Saraniemi,
suomen kirjallisuus

Sivunaineet: Filosofia, suomen kieli, italia. Jatkossa muitakin, kuten historia ja kenties opettajan pedagogiset opinnot.

Hienoa on: Kevään ensimmäiset lämpimät päivät, vihertyvät puut, kesäsade, onnistumisen tunne, iloiset ihmiset, äidin halaus juna-asemalla, rakkaus.

Huonoa on: Tahallinen toisen ihmisen loukkaaminen, selittämätön epäonnistuminen (vaikkapa suomen kielen tentissä...), pahalta maistuva ruoka, katoavat tavarat, lämmin kalja.

Jos **kirjallinen henkilö** oisin, oisin... varmaankin Pikkumyy, joka on riippumaton muista ja saa hiuksensa mielettömän hienosti nutturalle!

Anne Päivärinta,
yleinen kirjallisuustiede

Puh. 040 7238588

Opintoja on takana kaksi vuotta.

Kirjallisuuden lisäksi muun muassa englantilaista filologiaa, musiikkitiedettä, taidehistoriaa ja mediakulttuuria.

Kirjallisuuttakin lähemmäksi tulee musiikki (instrumenttini on piano, mutta muutakin on tullut soiteltua). Runoja luen ja myös kirjoittelen, kieli kiehtoo laajemmaltikin.

Lisäksi pidän erilaisista kliseistä kuten syyskuukausista (erityisesti marraskuusta), antisankareista, polyfoniasta, monumentaalisuudesta barokki-tyyliin jne.

Johanna Helminen,
suomen kirjallisuus

Puh. 050-3559536

Sivunaineet: Suomen kieli, mediakulttuuri, taidehistoria, naistutkimus, tulevaisuudessa toivottavasti myös kasvatustiede (opettajan pedagogiset opinnot)

Tykkään: Laiskottelusta, suklaasta, uusiin ihmisiin tutustumisesta, rokkimusiikista ja tanssimisesta

En tykkää: Aikaisista aamuherätyksistä, jääkiekosta, ampieisista.

Jenni Pekkala, oikeasti "Ninni",
suomen kirjallisuus.

Puh. 040-7429726

Sivunaineet: Tiedotusoppi, suomen kieli, mediakulttuuri

Synttärit: 14.10 (saa muistaa!)

Lempikirjat: Kaikki Saarikoskeen liittyvät, Nalle Puh, sivullinen, sattumia..

Lempileffat: Monty Pythonit (Brianin elämä erityisesti), Scary Movie, Svengaava fossiili.

Lähellä sydäntä: Koirani Yukon, isi & äitsyliini, ystävät, valokuvaus, tornihuvilat, maalaaminen, pussisiiderin nauttiminen puistossa, hopeinen hileliima, musiikki.

Pia Salminen, pia.salminen@uta.fi

yleinen kirjallisuustiede

Puh: 044 3240283

Sivuaineitani: suomen kieli ja tiedotusoppi

Harrastukset: Lukeminen, ulkoilu, lemmikit, ja öljyvärimaalaus (lue: tuhertelu tai töhriminen).

Lisäksi olen aloitellut uudestaan lapsuuteni harrastusta, ratsastusta.

Omistan kaksi kääpiöluppakorvaa (kania) ja niiden parissa tulee aikaa vietettyä paljon.

Mirjami Lehtinen,

yleinen kirjallisuustiede

Toimin nyt toista kertaa tutorina, koska hommasta jäi hyvät muistot viime vuodelta. **Harrastan** ratsastusta, elokuvien katselua ja lukemista.

Lempielokuviani ovat mm. Sormus-trilogia kaikine kömmähdyksineen sekä klassikot, kuten Casablanca.

Olen Tolkien-fani, mutta luen myös paljon muuta kirjallisuutta. Erityisesti pidän Pessoaan ja Lorcan runoista sekä Mirrka Rekolasta.

Laura Tulehmo, suomen kirjallisuuden tutorvastaava.

Puh. 044-3000876

Kirjallisuustieteen lisäksi olen yliopistossa ehtinyt tutustua vasta teatterin ja draaman tutkimukseen sekä hieman puheoppiin.

Vapaa-ajalla kirjojen lisäksi intohimoihini kuuluvat teatteri, musiikki, elokuva ja kuvataiteet (yleensä kokijana, silloin tällöin tekijänä).

Tärkeää minulle on toiminta, tapahtumat ja liikkeellä olo, niin fyysisesti kuin henkisesti. Paitsi tuutoroimasta minut löytää myös Teeman hallituksen riveistä.

Anni Nupponen,

suomen kirjallisuus

Sivuaineet: Taidehistoria, filosofia, tulevaisuuden tutkimus

Harrastan: Lanteiden notkuttelua (=baarissa tanssimista), tarinoiden muistiin merkitsemistä, ympäri maapalloa huitelemista, Final Fantasy -pelisarjaa.

Kirjallisuus: Ursula Le Guin, Eeva-Liisa Manner, Peter Hoeg, muutamia mainitakseni.

Tärkeintä maailmassa: Luovuus.

Laura Malinen,

yleinen kirjallisuustiede

Puh. 044-3636556

Aloitin opinnot syksyllä 2002, ja

pääaineen lisäksi olen opiskellut tiedotusoppia, teatterin ja draaman tutkimusta, mediakulttuuria ja suomea.

Harrastan sekalaista musisointia ja liikuntaa, ja toki lukemista. Lisäksi olen mukana lähes kaikesa ainejärjestötuuhussa.

Tervetuloa kaikki uudet! Toivottavasti opitte tykkäämään meistä, tästä paikasta ja opinnoista. Oikeasti täällä on ihan mukavan lenseää, kunhan alkukaaos on ohi.

Outi Sippo,

yleisen kirjallisuustieteen tutorvastaava. Puh 040-7053360

Milloin: Helmikuusta -84 asti

Mitä: Yleistä kirjallisuustiedettä ja mediakulttuuria

Millainen: Leffahullu, lutoutukka, silti aina äänessä.

Tanja Hämäläinen,

suomen kirjallisuus

Sivuaineet: Tiedotusoppi ja taidehistoria

Tyhmintä elämässä: Pakko, tyhjä tili, riippuvuus, koiran vatsavaivat, huono lehtijuttu oman nimen alla ja tyhmit ihmiset

Kivointa elämässä: Yötupakka, uusi haitari, matkustelu, mukavassa kainalossa nukkuminen, koira ja kivat ihmiset

Kuka kirjallinen henkilö olisin? Mieluusti iloinen ja reipas Pollyanna.

Leena Viitanen

Hydraulitekniiikan opiskelija **Teppo Moilanen**, 25, fanittaa Stanley Kubrickia. 1980-luvun lopulla hän näki 2001: Avaruusseikkailu -elokuvan, joka jäi hänen mieleensä jokseenkin erikoisena leffana kaikkiin muihin verrattuna, vaikka aluksi filmi tuntuikin tylsältä ja herätti ihmetystä.

Mikä sai fanittamaan Kubrickia?

– Koska se on niin hyvä. Elokuvat ovat pelkästään jo visuaalisesti valtavan hienoja. Sen lisäksi niiden aiheenkäsittely ja rytmi ovat mukaansatempaavia. Joistakin ohjaajista voi sanoa, että esimerkiksi elokuva on hitchcockmainen tai polanskimainen. Sama pätee Kubrickiin; hänen elokuvansa kertovat lähestulkoon aina miehistä ja heidän vaikeuksistaan, tai kuinka joku systeemi tai tekniikka pettää ja mitä siitä seuraa. Oikeastaan elokuvat eivät niinkään kerro ihmisistä, vaan jostakin ilmiöstä, ja ihmiset, yleensä miehet, ovat tarinankuljettajia. Tästä tulee juuri vaikutelma jonkinlaisesta outoudesta; hahmot tuntuvat joko väritymiltä tai jotenkin maanisilta. Jos asiaa ryhtyy seuraamaan, niin huomaa ettei hahmoihin samaistu ollenkaan, heidän puolestaan ei tunne sääliä tai iloa. Kubrickin elokuvissa ei koskiskella katsojaa, vaan seurataan tapahtumia hieman ulkopuolisena. Ja tämä tekee niistä erikoislaatuksia.

Moilanen kuitenkin vierastaa faniutta

terminä, sillä hän itse tarkoittaa fanilla lähinnä festareita kiertävää teiniä. Hän kuitenkin kertoo aiemmin pitäneensä seinillään monia julisteita ja kuvia, mutta enää se ei jaksaa kiinnostaa. Itse Kubrickin tuotanto antaa hänelle voimakkaita visuaalisia elämyksiä ja ajattelemisen aihetta. Moilasan mielestä ohjaajan elokuvat kestävät katsomista, sillä ne ovat yhden ihmisen puhtaita näkemyksiä ryhmän kompromissien sijaan. Lisäksi Kubrickin filmit ovat tietyllä tavalla suorasukaisia, ilman mitään ylimääräisyyttä. Elokuvia on vähän, mutta ne sisältävät paljon.

Onko faniudesta mitään haittoja?

– Rahaa on mennyt jonkin verran. Vuonna 2001 kävin reilaamisen ohessa kiertämässä paria paikkaa missä oli 2001-elokuvaan liittyvää settiä. Muun muassa Saksassa oli seminaari, jossa keskusteltiin tekoälyn kehityksen tilasta juuri nyt, referenssinä 2001: Avaruusseikkailun HAL 9000- tietokone. Samalla kävin silloisella MGM:n Sheppertonin studiolla Englannissa, jossa kuvattiin 2001:n vaativimmat erikoistehosteet ja lavastukset vuosina 1966-68. Ystävänä setä oli ollut Kubrickin alaisuudessa lavastajana, joka siis oli myös erikoistehostesuunnittelun esimies. Häneltä ostin 16- millisen Aaton LTR:n, jolla Kubrickin tytär Vivian kuvasi Hohto- dokumenttiaan vuosina 1977-80. Se maksoi aika lailla. Sinä kesänä olin suunnitellut myös auton hank-

kimista, mutta piti valita kumpi on tärkeämpi.

Et kokenut olevasi fani sen stereotyyppisessä merkityksessä. Miten sit-

Käytännössä Moilanen ei kuluta aikaansa ja rahojaan faniutensa toteuttamiseen erityisen säännöllisesti. Jos jokin Kubrickin elokuvista ilmestyy teattereihin jossakin Pohjoismaassa, hän käy filmin katsomassa, mutta muuten fanius ei arkipäivään sen kummemmin vaikuta.

Moilanen ei myöskään pidä yhteyttä muihin Kubrick-faneihin. Hän kertoo joskus keskustelleensa parista leffasta, mutta homma oli pian ajautunut siihen, että keskustelijat vain yrittivät päteä keksimällä ”kaikkea uutta ja typerää”. Moilanen kuitenkin seuraa joitakin sivustoja; 2001 ja Hohto ovat hänen mielestään kenties maailman analysoituimpia elokuvia. Näitä kahta filmiä muiden ohella käytetään myös esimerkkeinä monissa eri yhteyksissä – Kubrickin elokuvat ovat mainioita lajityyppiesimerkkejä ja referenssejä psykologiaa sivuavissa keskusteluissa.

ten tunnet poikkeavasi muista ”normaaleista” faneista?

– Juuri siksi että minulla on faniuteen liittyvä mielikuva lapsellisuudesta ja fanaattisuudesta, ja että yritetään matkia jotakin nuorisoidolia. En ole sellainen. Ihailen jokaista Kubrickin elokuvaa, mutta en pyri jäljittelemään häntä mitenkään. Koska Kubrick on kuollut, mitään uutta elokuvaa tai lausuntoa ei enää tule, vaan kaikki häneen liittyvä ammenetaan menneisyydestä. Siinä mielessä tämä on myös erikoista. Tai no, ovathan uskovaisetkin eräänlaisia Jeesus-faneja.

HANNU SINISALO,

MATEMATIIKAN OPISKELIJA

TUNNUSTAA:

**“OLEN HELSINKILÄISEN KUHA. -
NIMISEN YHTYEEN FANI”**

Kaveri aikoinaan hankki bändin levyn mentaliteetilla, ”ettei levy, jonka kanssa on kala, jonka takapästä lähtee sähköjohto, voi olla huono”. Bändin toisen albumin kanssa puolestaan on kyltti, jossa lukee ”Hei, täältä tulee Kuha. Hej, härifrån kommer Kuha.” Tämä kyltti on keittiöni seinällä.

Se päättyi sinne seuraavasti: bändi järjesti uuden levyn julkistamiskeikan yhteydessä kotisivuillaan Kalavisa-tietokilpailun, jonka pääpalkintona oli ilmainen sisäänkäynti keikalle sekä Kuha.-teepaita. Sijoituin kilpailussa toiseksi, joten periaatteessa jäin ilman palkintoa. Laadimme kuitenkin veljeni kanssa protestin kilpailusta. Kävi nimittäin niin, että levy julkaistiin eräänä tiistaina, jolloin bändi järjesti ”Hei, täältä tulee Kuha.” –päivän eli kotiinkuljetti ennakkotilaajille levyä ja tietysti vain Kehä III:n sisäpuolella. Kalavisan kysymyksistä lähes puolet käsitteli tavalla tai toisella uutta levyä ja sen materiaalia, jota en tietenkään tuntenut – olin vain hyvä arvaamaan. Kilpailun vastausaika loppui keskiviikkona.

Kilpailun pistetilanne päivittyi reaaliajassa verkkoon. Tämän perusteella tiesin, että tiistai-iltana vielä johdin kilpailua. Keskiviikkona oli yksi henkilö ajanut ohitseni. Arvelimme, että hän oli ollut levynsaajien joukossa, kuten todellisuudessa olikin. Lähetimme bändin edustajille tiukkasanaisen protestikirjelmän, jossa muun muassa julistauduin kilpailun voittajaksi ja arvostelin bändin muitakin toimia. Yhtyeen jäsenet ottivat minuun yhteyttä ja neuvottelujen jälkeen ilmoittivat protestini hylkäämisestä. He kuitenkin totesivat, että jos todella olisin niin hullu, että lähtisin muutaman tunnin varoitusajalla keskellä viikkoa Helsinkiin asti kuuntelemaan tuntemattoman omakustannebändin keikkaa, niin kyllä he minut ilmaiseksi sisään päästäisivät.

Näin kävikin. Keikan keskellä oli sitten kilpailun palkintojenjako. Kilpailun ”oikean” voittajan palkitsemisen jälkeen bändi kutsui minut lavalle ja sain pitää lyhyen palo/ puolustuspuheen kilpailun epärehellisyydestä ja pohjoisten fanien syrjinnästä. Sain suuren suosion ja lopulta yhtyeen edustajat palkitsivat minut levynkannen kyltillä, joka edelleenkin komeilee keittiöni seinällä.

KANNAT KATTOON Tuhannen kengän tarinaAnni Nupponen

Tunnustan: olen niitä henkilöitä, joiden kaapista löytyy kymmenittäin kenkäpareja. Useimmilla on kaiken lisäksi hankala kävellä – mutta kun ne näyttävät niin hyviltä! Kevein ja mukavasti kopisevin koroin suunnistin Vapriikin museokeskuksen Kenkämuseoon toiveenani nähdä monenlaisia kopsuttimia.

Periltä löytyi kenkäfriikin taivas. Kenkämallien kehitystä tähän päivään saa seurata aina 1870-luvulta asti. Mukaan mahtuu niin kävely- kuin juhlakenkiäkin. Laaja, noin 6000 esinettä kattava kokoelma on esillä vitriineissä. Koska kokoelma koostuu lähinnä suomalaisten valmis-

tajien antimista, kaikkein hurjimpia korokoviritelmiä on turha odottaa.

Jalkineiden lisäksi museosta löytyy tavanomaista aktiviteettia: tietokoneohjelman avulla voi suunnitella oman – valittavasti immateriaalisen – ideaalikenkensä. Lisäksi voi seurata kenkäsuutarin työskentelyä. Pääosassa ovat kuitenkin itse jalkineet, joita pieneen näyttelytilaan on onnistuttu mahduttamaan hui-ma määrä.

Vapriikki, Veturiaukio 4 (Tampellan alue), Tampere. Puh. 03-31466966

Avoinna ti, to-su klo 10-18, ke 11-20.

OIKEUS ELÄÄ ILMAN PELKOATiina Ahokas

Anja Kaurasen (nyk. Snellman) Pelon maantiede (1995) on rankka kirja. Siinä joukko sukupuoliseen epätasa-arvoon ja yhteiskunnan välinpitämättömyyteen kyllästyneitä naisia ottaa ohjat omiin käsiinsä: päättää vastata väkivaltaan väkivallalla.

Ravisteleivinta kirjassa eivät suinkaan ole pahoinpitelyt, vaan se, miten kammottavan totta Kaurasen kuvaama pelko on. Nainen pelkää, potee syyllisyyttä, varoo ja pyytelee anteeksi aina ja iankaikkisesti. ”Pelon maantiede” tarkoittaa karttaa, joka jokaisella naisella on mielessään niistä paikoista, joita tulee varoa ja joihin ei saa mennä yksin. Ainakaan lyhyessä hameessa.

Ylioppilasteatterin Pelon maantiede onnistuu siinä, missä Auli Mantilan elokuvaversio epäonnistui. Raisa Lehtovirran dramatisointi tekee oikeutta Kaurasen vaikeaksikin tituleeratulle teokselle suodattaen sen tärkeimmät ainekset, abjek-

teineen kaikkineen, tunnin ja viidentoista minuutin mittaiseen näytökseen.

Esityksen alku on vertahyytävä kertaus seksuaaliväkivaltarikosten historiasta, josta siirrytään notkeasti päähenkilöiden elämäntarinoihin ja Keskiyön instituuttiin – tarinan punaiseen lankaan. Koruton ja maanläheinen lavastus toimii oivana taustana kerrontaan painottuvalle näytelmälle. Toimintaa on vähemmän, asiaa enemmän.

Kirjaa lukemattomalle näytelmä saattaa olla paikoin vaikeasti seurattava. Pohjatiedoista ei ole ainakaan haittaa. Näyttelijät ovat todella syvällä rooleissaan – heidän puolestaan alkaa itkettää ja vituttaa. Pelon maantiede herättää voimakkaita tunteita riemusta raivoon. Osaltaan se myös täyttää ohjaajansa toiveen: yhdistää ja lisää ymmärrystä niin naisten kesken kuin naisten ja miesten välillä.

Tampereen ylioppilasteatteri

Ohjaus: Maria Nuutinen

Tiina Ahokas

Bettina Rheims on taiteellisessa mielessä sukua Nobyoshi Arakille, mutta syystä tai toisesta hänen Retrospective-näyttelynsä Helsingin Tennispalatsissa on kirvoittanut paljon vähemmän lehtiotsikoita kuin japanilaistaiteilijan valokuvien taannoinen esillepano (ks. *Legenda* 3/2003). Jos syynä väheksymiseen ovatkin patriarkaatin alistavat rakenteet, iskee feministiksi määritelty Rheims kuvillaan luun kurkkuun epäilijöille.

Retrospective-näyttelyn mainosjulisteessa poseeraa punatukkainen, nenästä lävistetty nainen pyllä viehättävästi pystyssä. Kauniit neidot ovat tärkeässä osassa Rheimsin taiteessa, mutta kuten *Imagen* (9–10/2003) Mikko Numminen oivaltaa, mallit ”on riisuttu vaatteista, muttei vallasta”. Pintaa syvemmällä liikkuu tuhansia tarinoita, joissa päähenkilöinä ovat muun muassa sokeat ihmiset, nuoret androgyynit ja modernit kiinattaret. Joihinkin kuviin on ladattu suuria tunteita, jotkut taas ovat itsetietoisien kevyitä ja pinnallisia.

Rheims taitaa hätkähdyttämisen jalon taidon. Hän sai joukon uskovaisia vihamiehiä etenkin katolisen kirkon piiristä kuvasarjallaan I.N.R.I. (1997), vaikka hän ei Elisabeth Ohlsonin tavoin laitanutkaan Jeesusta hengaillemaan transseksuaalien kanssa. Naispuolinen Kristus oli kuitenkin joillekin tahoille liikaa. Ärtymystä on vaikea ymmärtää,

koska I.N.R.I.-sarjan kuvat ovat harmonisen kauniita. (Transseksuaalit kyllä esiintyvät toisaalla Rheimsin tuotannossa, myös Tennispalatsin näyttelyssä.)

Rheimsin kuvat houkuttelevat, koska ne yltyvät voimakkuudessaan jopa kiusallisuuteen. Ne ovat myös sommittelullisesti ylimalaisen kauniita. Tämä Pariisissa 1952 syntynyt ranskalaisvalokuvaajatar on tunnettu siitä, että hän viilaa ja viimeistelee otostensa lavastuksen raivokkaan pedantisti. Mallit poseeraavat kuvaajalleen avoimesti ja uhmakaasti. Madonnan, Claudia Schifferin tai muun ammattijulkimon loihtiminen läsnäolevaksi valokuvaan ei välttämättä ole haaste, mutta hämmentävää kyllä, Rheims onnistuu saamaan täytetystä pelikaa-nistakin esille ilmeikkään linssiluteen.

Omaan mieleeni näyttelystä jäi kummitelemaan vahvimpana Shanghai-sarjan (2002) valokuva ”Jin Xing, dans les toilettes de chez Maxim’s, au grand théâtre de Shanghai”, jossa kiinalaisen teatterin näyttelijätär poseeraa kelmeän valkoiseksi kaakeloidussa wc-tilassa. Jin Xing tulenpunaisessa rooliasussaan tuntuu astuvan kuvasta läpi. Liikkeen tuntu on vahva.

Bettina Rheims: Retrospective.
Taidemuseo Tennispalatsi.
www.taidemuseo.hel.fi

Anni Nupponen

Alakerrassa valkoiset keramiikkakoirat on kahlittu seinään tai leikattu auki. Yläkerrassa niin ikään valkoisesta keramiikasta tehty Jeesus katselee seinää. Vapahtajan jaloista löytyvistä lenkka-reista voi erottaa erään ylikansallisen jalkinevalmistajan logon. Suojelusenkelillä on pornahtavan pullottavat rinnat ja tyhjä katse. Kaksi lasta, tyttö ja poika, ovat polvillaan kolmannen, seisovan tytön, edessä. Tytön kädestä se-län takaa löytyy pistooli.

Kim Simonssonin Vuoden nuori taiteilija –näyttely koostuu 35 veistoksesta. Toistuvia aiheita ovat koirat ja lapset, kummatkin usein valkoisesta keramiikasta veistettyinä. Alakerran näyttelytilaan on koottu Überhund-nimisten veistosten sarja. Überhund III esittää kattoon ripustettua, halki leikattua eläintä. Überhund VII puolestaan on kahlittu seinään – ja siinä pysyy, vaikka kuinka tempoilisi. Ihmisen suhdetta luontoon leimaa hallinta, tutkiminen, auki leikkaaminen ja vaarattomaksi tekeminen. Mitä uhkaavaa sitten paljastuu kahtia halkaistun, pää alaspäin roikkuvan koiran sisältä? Ei niin mitään.

Eivät ihmisetkään sen vähemmällä Simonssonin käsittelyssä pääse. Niin ikään valkoisesta keramiikasta veistetyt lapsihahmot tuijottavat tyhjin silmin. Väriä hahmoihin tuo vain punainen veri. Veistoksissa on animehahmojen kaksijakoisuutta: toisaalta lapsi on

viaton, toisaalta julma ja toiminnassaan mustavalkoinen. Simonssin itse kertookin olevansa kiinnostunut ristiriidasta animehahmojen viattomuuden ja rajuuden välillä.

Tampereen Taidemuseon valkoinen tila korostaa valkoisten teosten steriiliyttä. Ensi näkemältä niin viaton lumikidekin paljastuu lähemmin tarkasteltuna lelupyssyistä muodostuvaksi. Avaruuskypärä –teoksen lasten kasvot on peitetty kaikki ilmeet kätkevällä, mutta säteilyltä suojaavalla maskilla. Simonssonin tulevaisuus on hohtavan valkoinen, tappava ydintalvi, jonka ihminen itse omalla käyttäytymisellään aiheuttaa.

Simonssonin teemoja ovat luonto ja luonnottomuus, tila, jossa ihminen on riistänyt luonnollisuuden niin eläimiltä kuin itseltäänkin. Luonnottomuutta Simonsson tutkii – ja pakottaa katsojankin ajattelemaan. Teos Ihmisen vieraantumisen todellisuudesta ja usko oman käyttäytymismallin täydellisyyteen kiteyttää nimellään koko näyttelyn teeman.

*Tampereen Taidemuseo
Avoinna ti-su 10-18.00
Puutarhakatu 34 (PL 487)
33101 TAMPERE
Puh. (03) 3146 6577*

SUPPEASTI TAVASTA JOLLA

Sitä tullaan suunnittelemaan pitkään, kytemään varjoissa odottaen oikeaa hetkeä. Joitain kalpeita aavistuksia saattaa harjaantuneempi tarkastelija havaita enteitä tulkitsemalla: jokin musta lintuparvi oikealla hetkellä vielä heiluvien hiusten yläpuolella, lyhyt tietoinen pilke silmäkulmassa ahtaan yöravintolan paistinpannulla.

Huhuja kuunnellaan ja niitä keksitään, perällisiä ja perättömiä tarinoita, kertomuksia jotka rakenteen kudokseen kiedotun pakon sijaan ovat eristäytyneet omiksi maailmoikseen; herättämistä.

Vielä te unohdatte, minutkin

Antakaa ottaa.

Se tapahtuu joidenkin mielestä yllättäen, kuin kevään ensimmäinen perhonen tai hiekkakasasta nouseva leskenlehti. Sitä ei odotettu vaan vaivuttiin jo epätoivoon, että ensin syksy mutta sitten vielä talvikin, loputtomat pimeät viikot joissa päreet loppuivat vakoista ja oli tukehtua yskäänsä. Kasvot nousevat tavoittamaan maan ja taivaan väliltä jotain ainutlaatuista jolla liittää molemmista olemattomuuksista omiensa ja muiden ristiriitojen kanssa painivien ihmisten mieleen.

Vielä te muistatte, minutkin

Antakaa antaa.

Yhteen suuntaan se olisi yksinkertaista, silkkaa valintaa tai tahdonvoimaa tuntea vain jompaakumpaa, olla iloinen, aina ja aina ja aina, peipponen surevien läheisten ruumissaatossa, olla surullinen, aina ja ai-

LYYRIKKO FANITETAAN

na ja aina, korppi kevätauringossa hymyilevien ihmisten keskellä. Olkoot sitten kuvastot molemmista puolista tietoisien ihmisten tai inhimillisyyden käsitteen ympärillä yhtä epätosia kuin mitkään päissä kehittyneet, on niillä silti jotain aidompaa tekemistä itse asian kanssa, uskon niin. Jos olisin looginen journalisti, viittaisin tässä kohdassa vaikkapa joihinkin typerimmistä, amerikkalaisten suuressa suosiossa olevista megakuvallistamisista surkuhupaisasti humanistiseksi luonnehdittavan näkemykseni vastaisina. Tai antaisin jonkin vastaavan selkokiehisen esimerkin.

Vielä te unohdatte, minutkin

Antakaa ottaa.

Oudoimman ja kauneimman freesiaristeymän ainutlaatuinen kulkinto katkaistaan, sekin on odotettavissa, sakset odottavat kaikkialla ovat terävinä. Mutta hetken koko huoneen täyttää huumaava tuoksu, aistimus ennalta-arvaamattomista mahdollisuuksista joista osa on nimetty toivon mukaan. Sitä tekee mieli koskettaa, katsoa silmiin. Siitä oppii jotain hyvin oleellista tarvitsemisen, halun ja tahdon suhteista. Väkijoukko vaikeenee, kyynel putoaa loputtomasti särkyvän maljan keskelle: eikä ole, enää, minun sisälläni, vaan teidän.

Vielä te muistatte, minutkin

Antakaa antaa.

Kari Raineranta

Kari Raineranta

RISTIRIITAISIA TEEMOJA

* —————

Rykäisty viisaudenhammas
ulos työnnetty rakas paska
huimaavana pyörivä kesäteatteri lumoavan yksinäisyyden keskellä
raajoja kuristava kupariokainen rukousnauha
virtsarakkoon iskevä sähköpaimen

vonkale verkossa, iho oikein
torkahtelevien yhteiskunnallistumisyritysten sisällä, kun
riiseille reunoilla viiltämättä tarttuu
muutama säde kuustenlatvojen välistä maitohorsmien raunioittamien
punatiilien ja betoninkappaleiden lomaan

runoilijoiden kaksisuuntainen mielialahäiriö, ammattitauti
tapa jolla päivä päivältä
riuhdot sydämässäni puhki

* —————

Nousen pystyyn kuin aamunkoi neliapiloilla
olisi Todella typerää lopettaa tähän
sittenkin löytyy maailmasta vielä
lyhyen ainutkertaisia hetkiä
öljylampun ja kuivuvan kurjenmiekan juurakon tuoksuja

vielä joku nätti tyttö
nostaa hameen lanteilleen elokuun yössä
lähellä syntymäpäivää, katsoo silmiin, hymyilee
ohjaa sisäänsä, työntää kielen suuhun tarkoittaa
joka kirjainta

yhä on kuitenkin
salmiakkikossu ja orgasmismi
elämä ilman krapulaa
suuri äiti aurinko välittää
ei mitään syytä häipyä
kesken matkan

*
Tehkää minusta piru itse, mikä vain hänen sijastaan josta välitin
antakaa kaikkien toimittajien tulla tyköni
tehkää seksuaalisuuden pappi, munkki saman tien, tähdenlento
kapakan kuningaskalastaja, kaunis kalpea vainaja
ei viisi kertaa viikossa, viinaa pahimmillaan
niin paljoa ole ollut
uskokaa pois, ehtisin minä selvin päinkin persettäni heiluttaa
saati kännissä

tahtoisitteko kuulla
viriileimpien auringonlaskujen oksentamisesta, surun juonnista
käsillä tavoittelemattoman paksuksi panemisesta
sisällön raskauttamisesta
kyllä minä kertoisin

voisitteko kuunnella
kukista perhosista niityillä juoksevista lapsuusmuistoista
kuolleista pääskyslapsista, pieneläimistä ja julmuudesta metaforisesti
tarkasteltuina aikuisuuden näkökulmasta
kyllä minä kertoisin

tehkää minusta enkeli omaksi, antakaa kaikkien mallityttösten tulla tyköni
tehkää saarnaaja, oikeudentuntoinen moralisti
kertomaan siitä miten onnellisesti teillä menee, mutta
osoittamaan että hyvän tekeminen on tuskan sietämistä, kaikki halu
johtaa onnettomuuteen, minusta saa persoonallisen valokuvankin
kun oikein pynttäydyn

ottakaa minut, voisitteko kuunnella metafysisyyden ja konkretian
synteesien päätähuimaavista mahdollisuuksista, tätä paremman tulevaisuuden
rakentamisen työkaluista
ottakaa minut, minua kelpaa seurata
kirjastosta baariin, pettymyksestä uuteen tuttavuuteen
krapulasta humalaan

ottakaa minut, tahtoisitteko kuunnella minua paremman puutteessa
olen yksin eikä muutakaan tekemistä, minä tulisin lukemaan teille
runojani, vaikka munasillani, pöydän päällä
huutaen ja jos joku tahtoo että laitan päähäni sukkahousut, vaikka koko kondomin
en vastustaisi sitäkään, vaikkei kaikkea kerralla, nauru on hyvää vatsalle
sopivina annoksina, ottakaa minut

minulla on vielä aikaa, teille ennen kuin voimaeläimet lakastuvat
en sammu pöydissä, kisko kallista viinanne, maksa teille paljonkaan
tanssin hyvin kun olen kitannut puoli-ilmaista kotiviiniäni
en ole pitkäikäinen lemmikki, menetän muistini vuoksenne, puhun lämpimikseni
paskaa kirjallisuudesta, filosofiasta vähän uskonnoista, joskus asiaakin

Ottakaa minut
ei minusta muuhunkaan ole

Mäntylä & Koivusaari: Alainia – Ritari ja punahuivinen papitar

Leena Viitanen

Alainia-niminen sarjakuva on Tero Mäntyläksi ja Jukka Koivusaareksi tituleerattujen herrojen omakustanneprojekti. Kyseessä on pseudokeskiaikaiseen fantasiamaailmaan asettuva seikkailu, jonka päähenkilöinä ovat tomera Rhonwenin lumotun metsän papitar Sara ja innokas ritari Artorius. Lehdessä olevien taustatietojen mukaan tarina perustuu vuosikymmen sitten luotuun roolipeli-maailmaan, Alainian kuningaskuntaan.

Lehden etukansi lupaa hyvää. Varsin taidokkaasti toteutettu kansi esittelee kertomuksen sankarit, taustanaan tarinaan ilmeisen vahvasti liittyvä irvistelevä susi. Kansi on kuitenkin hieman harhaanjohtava, sillä kannen kuvittaja ja sarjakuvan varsinainen piirtäjä ovat eri henkilöitä. Valitettavasti Koivusaaren tyyli on kovin kaukana kansiteoksen toteuttajan, Maija Rajalan taitavasta kuvituksesta. Tussaus on jokseenkin haparoivan ja luonnonmaisena oloista, eivätkä ihmishahmojen mittasuhteet ole aina ihan kohdallaan. Parhaimmillaan Koivusaari onkin eläimien ja hirviöiden elävöittäjänä, hieman triceratopsaurusta muistuttava kasvissyöjäolento on hyvinkin aidon ja jopa hellyyttävän näköinen.

Alainian kertomus vaikuttaa hyvin perinteiseltä Dragonlance-tyyppiseltä fantasiatarinalta. Papittaret maagisine voimineen, arkkidruidit ennustuksineen ja ritarit seikkailunhaluineen ovat jo klišeeksi muodostunutta kuvastoa. Traditionaalisuus ei kuitenkaan ole sinänsä yllättävää, varsinkin jos sarjakuva perustuu roolipeleihin. Kertomuksella on silti tavanomaisuudestaan huolimatta mahdollisuus kehittyä, ainakin jonkin verran. Tarina on suunniteltu 20-osaiseksi, ja jokainen lehti pilottia lukuunottamatta tulee olemaan 12 sivun mittainen. Runsaan kahden ja puolensadan sivun aikana on mahdollista kertoa kohtullisen toimiva ja rikas seikkailu. Raaka-aiheen arvosteltavana on kuitenkin sarjan ensimmäinen numero, joten pakolliset kuviot, kuten päähenkilöiden esittely, on saatava pois alta – tämä tietenkin vaikuttaa siihen, että itse tarina ei vielä pääse täyteen vauhtiinsa. Jatkossa Mäntylän ja Koivusaaren on mahdollista ottaa kaikki irti maailmastaan ja tuoda jotain uutta ja yllättävää mukaan. Aika näyttää, riittääkö kaksikon rohkeus siihen.

Lisätietoa: www.alainia.org

Arno Kotro & Jaakko Lyytinen:
Hengaaajan käsikirja
LIKE

HENGAUKSEN AAKKOSET

Leena Viitanen

Runoilijana paremmin tunnettu **Arno Kotro** ja toimittaja **Jaakko Lyytinen** ovat keksineet hienomman ja glamoröösimmän nimen perskärpäsillemme ja julkunnuoleskelijoille. Hengaaaja-termissä yhdistyvät niin toiminta kuin sen tarkoituskin: ”Hengaaaja on ihminen, joka haakeutuu jonkun julkisesti ansioituneen ihmisen seuraan ja pyörii hänen liepeillään. Hengauksen ydinajatus on tärkeisiin pöytiin pääseminen ilman että on ensin pukertanut mittavan romaaniuttannon tai edes hikisen esikoisrunokoelman.”

Hengaaajan käsikirja on huvittavan näennäistosissaan, pilke silmäkulmassa kirjoitettu viihdeteos. Käsikirja tarjoaa tiukan paketin hengauksen teoriaa, historiaa ja selviytymisvinkkejä ynnä muuta hyödyllistä tietoa aloittelevalle hengaaajalle. Historiaosuudessa todetaan jopa Platonin olleen aikoinaan silkka hangaround, teoriasivut tarjoavat sosiologisen ja psykologisen lähestymistavan hengaukseen ilmiönä. Käyttäytymis- ja nuolemisvihjeet ovat mainioita, sillä ne ovat suoraan elävästä elämästä – moni meistä on joko itse kokeillut hengaaajan uraa tai vähintäänkin ollut todistamassa kainenkarvaisia hengausyritelmiä.

Kirjan mielenkiintoisinta antia ovat kuitenkin itse julkkisten haastattelut, joissa he kertovat suhtautumisestaan ja suh-

teistaan hengaaajiin. Tunnetuin haastatelluista on Ville Valo, joka paljastuikin varsin ihanteelliseksi ja mukavanoliseksi hengattavaksi. Valitettavasti tähtiosuus on kovin suppea. Eivätkö suomalaiset tähdet ole halunneet saada lisää tyrkkyjä takinpieliinsä roikkumaan vai miksi heidän kommenttiosuutensa on jäänyt parin julkimon jututtamiseen, se jää arvoitukseksi.

Kaiken kaikkiaan Kotron ja Lyytisen opaskirja on ihan viihdyttävä ja mielenkiintoinen pulaus bilehileiden maailmaan, mutta viehäytys toimii vain kerran. Yhden vitsin teoksen pariin tuskin palaa toiste. Aivan kuin epäonnisen hengaaajan kohtalona on jäädä vip-huoneen ovien taakse ja julkkiksen hohteen ulkopuolelle, on Hengaaajan käsikirjan tarina postmodernien hupiteosten joukossa varsin lyhyt. Kotron ja Lyytisen kynäily hengaa klassikkoteoksia, muttei sellaiseksi itse koskaan yllä.

Ilkka Pernu

Big Fish
(USA, 2003)

Ohjaus Tim Burton

TARINANKERTOJAN HENKILÖKOHTAISET KALAJUTUT

Big Fish on erilainen mutta samalla hyvin perinteinen **Tim Burton** –elokuva. Kun hän on aiemmin tarjonnut vain vähän näkyvää valoa synkkiin maailmoihinsa, on hänen tuorein elokuvansa läpeensä valoisa. Toiseksi, Big Fish ui henkilökohtaisissa vesissä, jollaisissa ei Burtonin elokuvissa olla ennen uitu. Aiemmin ohjaaja on vienyt henkilöhahmot kauas menneisyyteen tai tulevaisuuteen, satumaaailmihin ja kuvitteellisiin maisemiin. Vaikka Burton käsittelee myyttisiä tapahtumia yksilöt esiinnostavasta perspektiivistä, on hän aina etäännytynyt käsittelemään yleisinhimillisiä asioita.

Big Fishin kehyskertomuksessa Will Bloom (**Billy Crudup**) yrittää saada selville kuka hänen isänsä, Edward Bloom (**Albert Finney**) oikeasti on. Willin mielestä isän elämä on ollut pelkkää valetta; kaikki huimat tarinat, jotka hän menneisyydestään kertoo, ovat vain suuria kalavaleita. Rationaalisen, mielikuvituksettoman kaupunkilaismiehen on vaikea hyväksyä tarinoita jättiläisistä, noidista tai elävistä metsistä tosiksi ja vielä oman isänsä kokemiksi. **Ewan McGregorin** esittämän nuoren Edward Bloomin elämä on yhtä tarunhohtoista legenda. Willille olisi kuitenkin tärkeämpää, jos hän pääsisi myyttien taakse tapamaan todellisen isänsä, ennen kuin se on liian myöhäistä.

Tuttuun tapaan Tim Burton esittelee luonnonoikkujen ja omaperäisten hahmojen lisäksi satujen arkkityyppejä, joil-

la hän leikkitelee. Hänen elokuvissaan on lähes poikkeuksetta ollut piilevästi mukana meidän todelli-

suuten ja fantasiamaailman välinen jännite, mutta Big Fish –elokuvassa tämän jännitteen voidaan ajatella olevan yhden keskeisistä motiiveista. Lähestymistapa on Burtonilla samankaltainen kuin **Neil Gaimanilla**, jonka romaanit satuja fantasiatarinoiden takana rakentuvat tälle itsensä tiedostavalle suhteelle. Modernin tarinankertojan on näemmä pengottava satujen ja mytologioiden romukoppaa herkeämättä ja käytettävä hyväkseen kaikkea mikä vain parhaiten sopii omien kertomusten aineksiksi.

Elokuvan vahvuudet ovat samalla sen heikkouksia. Arkitodellinen kehyskertomus vaikuttaa paikoitellen ainoastaan hyvältä (teko)syytä pysähtyä kertomaan seisahduttavia tarinoita. Kuitenkin, juoni etenee jouhevasti, nuoren Edward Bloomin seikkailut ovat viihdyttäviä ja isä-poika-problematiikka sekä elokuvan ratkaisut ovat hellyttäviä kuten hyvässä sadussa kuuluukin olla.

The Passion of the Christ
(USA, 2004)

Ohjaus Mel Gibson

HURMEISTA PASSIOTA

Mel Gibson on uudessa elokuvassaan *Passion of the Christ* tarttunut Raamattua tuttuun kertomukseen Jeesuksen viimeisistä 12 tunnista. Aihe on

vähintäänkin haastava. Tarinassa on pitäyditty Raamatun linjoilla. Jos evankeliumit ovat edes auttavasti hallussa, ei *Passion of the Christ* tarjoa mitään juonnellista yllätystä. Raamattua kannattaa kuitenkin vilkaista ennen leffaan lähtöä, muuten saattavat jotkut henkilöt ja kohtaukset jäädä irrallisen tuntuisiksi. Elokuvan henkilöitä tai taustatarinaa ei nimittäin pohjusteta lainkaan: toisaalta tämä jättää tilaa tunnelman kuvaukselle.

Koska tarina on tuttu ja loppuratkaisukin taatusti kaikkein tiedossa, elokuvan anniksi nousee toteutus. Lavastus ja puvustus ovat pilkuntarkkaa työtä. Keronnassa kuitenkin sorrutaan joko liialliseen maalailevuuteen tai mahtipontiseen vyörytykseen: pyhyiden tunteen voisi välittää muutenkin kuin draamatisilla hidastuksilla tai kohtalokkaalla kuoromusiikilla. Kielivalinnassa on ilahduttavasti päädytty englannin sijasta latinaan ja arameaan. Toisaalta kielivalinta etäännyttää katsojan, toisaalta pal-

velee historiallisen realismin rakentajana.

Realismiin on pyritty myös muotisanaa käyttäekseni kohutuissa Jeesuksen ruoskinta- ja ristinraahauskohtauksissa. Gibsonin itsensä mukaan armoton ja hätkähdyttävä realismi palvelevat Jeesuksen kohtalon välittämistä, mutta hiukan vähempi olisi todellakin riittänyt. Edes sitä kuuluisaa vierasta sikaa ei löydy niin kuin Gibsonin Jeesusta.

James Caviezel tekee Jeesuksen roolin rauhallisesti ja turhaa ekstaasia vältellen – paitsi tietenkin silloin, kun on aika kärsiä. Jos elokuvan väkivallasta haluaa etsiä jotain positiivista sanottavaa, on todettava, etteivät ne niin usein peräänkuulutetut väkivallan seuraamukset vahingossakaan jää yhdellekään katsojalle epäselväksi. Ihonriekaleita nuoleva kuvaus takaa, ettei yksikään verinen silmämuna tai hurmetta tihkuva haava jää katsojalta huomaamatta. Kumma vaan – vai pitäisikö sanoa ihme – että tyypistä tuntuu löytyvän verta pikemminkin viiden gallonan kuin litran edestä.

Elokuvassa on leimallisesti keskitytty Jeesukseen nimenomaan ihmisenä. Ehkä anteeksiannon ajatusten tulisi syntyä katsojan pääkopassa. Ruoskan viuhuntaa kuunnellessa ajatukset kuitenkin helposti eksyvät lihallisimpiin ajatuksiin. Edes lopun kohottava ratkaisu ei onnistu pelastamaan tunnelmaa, niin irrallinen ylösnousemuskohtaus on kaiken verellä mässäilyn jälkeen.

FANITYTÖN SYVIN OLEMUS

Verkossa vaellellessasi olet kenties törmännyt johonkuhun itseään fanitytöksi eli fangirliksi tituleeraavaan henkilöön. Ehkä olet ajatellut, ettei termissä ole mitään ihmeellistä: käsite vain määrittelee jonkun henkilön jonkin asian faniksi, paljastaen samalla hänen sukupuolensa. Totuus on kuitenkin toinen – fanitytöt eivät ole tavallisia teini-idolien perässä juoksojia, vaan jotain ihan muuta.

Perinteisesti fanityttö on ollut hieman halvearaava nimitys naispuoliselle henkilölle, jonka elämän täyttävät idolit, julisteet, nimmarinmetsästys, oheistuotteet ja haaveilu. Fanitytöt kiljuvat ja vinkuvat, ovat hyperaktiivisia saadessaan tietää jotain uutta esikuvaansa liittyvää ja toisaalta kertakaikkisen murtuneita, jollei heidän suosikkinsa vastaa heidän lähettämiinsä ihailijakirjeisiin. Naiivi ja ilmapäinen sopsivat myös fanitytön perinteiseen kuvaan.

Fanityttöjen arkkityyppi on kuitenkin alkanut viime aikoina muuntua. Sokerihumalaiset teinit ovat vaihtuneet kofeiinihumalaisiin nuoriin naisiin, jotka nimittävät itseään fanitytöiksi sarkastisessa mielessä. Kirkuminen ja söpöjen miehien perään kuolaaminen kuuluvat edelleen aktiviteetteihin, mutta samalla koko fanityttö-käsitteestä tehdään pilkkaa, itselleen ja intohimoilleen nauraen. Nykyisin itsensä nimittäminen fanitytöksi tarkoittaa yhtä kuin: ”Olen moderni nainen, en kaihda kertoa mieltymyksistäni ja olen asettanut miehet siihen kulttuurisen asemaan, johon naiset on lokeroitu vuosisatojen ajan – objekteiksi.”

Fanityttöjä ei ole syytä aliarvioida. Verkotuneet nuoret naiset pyörittävät fandomeita pikkusormiensa ympärille sellaisella vauhdilla, että miehet ovat jääneet jalkoihin.

Toki fanityttöjen vastapainona on joukko fanipoikia, mutta heidän asemansa fanikulttuurissa on melkoisen vaiettu ja näkymätön. Nuorten naisten mieltymykset määräävät, kenestä tulee seuraava päiväunien kohde, ketkä miehiset fiktiohahmot paritetaan toisilleen yhä uudelleen ja ennenkaikkea: mikä myy ja mikä on suosittua. Toisinsanoen, fanityttöillä on valtaa.

Nuorten ostovoimasta ja vaikutusvallasta kuluttajayhteiskunnassa on keskusteltu aiemminkin. Miten fanitytöt sitten eroavat teinifaneista, muuten kuin iältään ja itseironiselta suhtautumiseltaan? Ensinnäkin, vanha fakta puree yhä; ikääntyminen tuo kypsyyttä. Nuoret naiset ovat jo ottaneet paikkansa elämässä, eikä heidän suhtautumisensa ihannoinnin kohteisiin kaiketta unelmoinnista ja teatraalisuudesta huolimatta ole aivan yhtä elämän kokonaisvaltaisesti täyttävää kuin joitakin vuosia nuorempien fanien. Kuluttaminen on harkitumpaa ja kokonaisuuksiin tähtävää. Myös rahaa voi olla käytössä huomattavasti enemmän kuin murrosikäisenä. Tällöin ostovoimaa ei voi väheksyä. Lisäksi moderneilta fanitytöiltä löytyy pitkäjänteisyyttä. Siinä missä teinivuosina ihailun kohdetta voitiin vaihtaa vaikka viikoittain, parikymppiset naiset jaksavat tehdä aktiivista työtä fanikulttuurien hyväksi vuosi vuosien jälkeen. Usein esimerkiksi parhaimmat verkkosivustot erilaisten tv-sarjojen kohdalla ovat näiden mainittujen fanityttöjen tuottamia.

Joten seuraavan kerran kun kuulet jonkun puhuvan itsestään fanityttönä, älä aliarvioi häntä. Fanitytöissä on puhtia!

Telkkaristakin alkavat kohta pelkät kesäuusinnat. Juuri kun opiskelijarukka ehditsi hieman tv:n ääressä istua, niin eiköhän sieltä tule tuutin täydeltä vanhoja kotimaisia elokuvia ja 80-luvun

amerikkalaisia poliisisarjoja! Ja vaikka kuinka on Allakan ja Avun mielipidepalstoilla mieltä ilmaistu, niin eivät ilkeät tv-yhtiöt ota opikseen!

Miksi ihmeessä kaimen pitää aina olla niin vaikeaa ja monimutkaista! Otetaanpa nyt esimerkiksi kirjaintit – jos ensin kykenet jostain sekalaisista ilmoitustaululappusista löytämään tiedon siitä kuka on tentaattori, on tenttikirjalistan löytäminen jo paljon monimutkaisempaa. Juokse siinä nyt sitten laitosten, tietokoneluokkien ja talojen väliä astmakohtaus tuloillaan!

Nyt kun tenttisälän mielipuolisuudella aloitettiin, niin jatketaan! Miksi ihmeessä tänä tietoyhteiskunnan luvattuna aikana tentti-ilmoittautumisia ei pysty tekemään verkon kautta kuin muuttaman laitoksen kohdalla! On se nyt jo silkkaa opiskelijan kiusaamista, että pitää nostaa peppu pois kesäterassin mukavalta muovituolilta ja vaivautua täyttämään rumia ruskeita kuoria yliopistolle yhden tentin vuoksi!

Mau! Keksi mulle nimi

Hei, minä täällä taas. Minulle on jälleen annettu palstatilaa tuon kamalan paviaanin pyllyn alta. Loistavaa.

Viime lehdessä minut pakotettiin kysymään kaikelta kansalta, että kuinkahan monta kissantassua lehdessä oli. No, vaikka kaikki eivät olleet kokonaisia tassunjalkia, niin 10 on se virallinen vastaus. Suuren arvannon voitti yllättäen kauppatieteitä Tampereen yliopistossa opiskeleva **Janne Ruohonen**. Ja palkinnoksihan Janne saa kissanruokapussin. Onneksi olkoon siis tyhjästä pussista, sisällönhän mä olen jo syönyt.

Nyt kilpaillaan aivan toisesta jutusta, eli minun nimestä. Minulla ei ole vielä nimeä, niin outoa kuin se onkin. Ehdota mitä tahansa mielivaltaista, parhaat ehdotukset palkitaan, kirjallisuudenopiskelijan kissalle sopivaa nimeä ja voit voittaa itsellesi mm. Aki Nummelinin kirjoittaman Tuhon hetki -fantasiaromaanin. Loistava kirja, vaikka en sitä olekaan lukenut. Odotan muuten innolla pian ensi-iltansa saavaa Karvinen -elokuva.

Pistä postia tulemaan kaverini sähköpostiin. Kun minulla on oma nimi, hankin myös oman sähköpostiosoitteen.
ville.kivimaki@uta.fi

